

Եր. հրապարակութիւն տրուեցաւ ան.
Գոմ. օրից եւ ի կէս
Տարեկան գինն է 18 ռուբլ. 2
Որ էջ ամսեայ 9 ռուբլ. 2
Սէլ հապը 30 էւրոյ

Ե. Ր. Ծ. ՈՒ Ի Կ

Տ. Ե. Ր. Օ. Ն. Ո. Յ

Բ. Ե. Ր. Ց. Ե. Ն. Թ. Ի. Կ 43

1865

Յ. Ո. Ն. Ո. Կ 1

Սահմանադրութեան տարեդարձ

Խիստ նշանաւոր եւ սրբազան խորհրդաւոր օր էր Մայիս 23. Ս. Հոգւոյ գալըստեան կիրակին. Ս. Արապետի վանուցըս Արժ. սուրբ հարք եւ բոլոր միաբանք առ հասարակ սիրալիր օրտիւ խմբեցան ի նոյն պարտեզ. ուր ամէն տարի այս հանդէսը կ'կատարուի:

Դպրոցականք ծառերով եւ երգերով կը դարդարէին հանդէս. բոլոր հանդիսականք ուրախ էին. եւ հայր սուրբներ օրհնութիւն եւ փոհութիւն կ'ամատուցանէին առ Աստուած վասն ազգիս. Մասնաւորապէս մաղթանքներ նուիրեցան վասն բարեխնամ կայսեր վիհախառ Սուլթան Ապտիւլ Ազիզին կենաց եւ տէրութեան ի հաստատութիւն. միաձայն կեցցէներով եւ սիրալի զուարթութեամբ վերջացաւ հանդէս ի փառս Սահմանադրութեան ազգիս Հայոց:

Ազգասիրութիւն

Տարօնոյ Աթուիկ երկու տարի յառաջ պատու ունեցած է իր տարեւոր թիւերու մէկի մէջ յիշատակել Նոր Նախընկանցի բարեպաշտ քանիմ ուխտաւորաց կամաւորական եւ ազգասիրական շնորհներ բաշխել Ս. վանուցս խառնագաւորաց դպրոցի մանկանց հանդերձագին. այս գեղեցիկ սովորութիւն տեղոյս համար նոր էր, այլ իրենց բնական եւ օրազան պարտքերէն մէկն է եղեր. քանզի իրենցմէ ետքը գրեթէ շատեր նոյն օրինակին հետեւեցան, նոյն շնորհաց հանգանակը հանգանակեցին:

Այս սկսուածը Հայրիկի օրով եղաւ. քանզի այս դպրոցն ալ Հայրիկի օրով նոր կերպարանքի առաւ փոքր իշատէ բարեկարգվելով. փոքր իշատէ կ'ասենք. քանզի ինքն Հայրիկն ալ փոքր իշատէ կարողացաւ, կեցաւ. Բնթերցողաց յայտնի է:

Այս դպրոցին բարերար եւ այն հանգանակին բաժանորդ եղողներ ոչ միայն Նախընկանցիք, այլ եւ ուրիշ տեղացի ուխտաւորք ալ եղած են. որոց առ հասարակ ի դիմաց ազգիս շնորհակալութիւն կ'ամատուցանենք. եւ իշարս այնոցիկ Ս. ամիկոնեան Ս. եծ. Վարդան աղայէն ալ կ'օհհանամք. որոյ ազգասիրութիւն եղաւ անցեալ տարուան զգեստներ իր ծախքով չընորհել դպրոցիս մանկանց:

Այս տարի եւս Ս. մայիսի 18ին դարձեալ Նոր Նախընկանցի ուխտաւորներ գալով ի Ս. վանքս, իրենց ջերմեռանդ ուխտը կատարելով. բարեպաշտ առատաձեռնութեամբ վանքիս դարպասը եւ մասնաւոր նուէրքներ շնորհելէն զկնի. ազգասիրաբար հաշեցան դպրոցին եւս այց առնել. եւ զուարթ հոգւով յուսալիր բերկրանօք լեցուեցաւ իրենց հայրենաէր օրտը. դպրոցականք ծառասացութեամբ եւ երգասացութեամբ պատուեցին զանոնք, եւ նոքա իրենց ուրախութիւնը յայտնելով բերանացի խրախուսանք եւ իրենց պարտաւորութիւնը յիշելէն զկնի, ինքնայոժար օտորագրուեցան եւ շնորհեցին դպրոցականաց նոր հանդերձագին. որոց բարիք պարտաւոր արարին զմեզ յաւիտեան երախտագէտ լինել. եւ իրենց աղնիւ գործ ու անմահ անուններ գրել մեր օրտից վրայ. որոց պատկերնէ ահա հաւեւեալ ցուցակը:

ԻՅԼ Խմբերեալ ոսկի

Սեծապատիւ Լ. Պապ.

Սահան Բէլլեյեանց	2	Հատ
Սարգիսեան Սրմաբէշեանց	2	"
Ղրիգոր Ասմանեանց	2	"
Լ. Պապար Սրմաբէշեանց	2	"
Ստեփան Սահանեանց	2	"
Յակոբ Լապեանց	1	"
Յոհաննէս Սարգիսեանց	1	"

Պաշտօնի ոսկի

Երեմիա Տիաբեանց	1	Հատ
Սիմէօն Թորոսեանց	1	"
Ղեորք Սրմաբէշեանց	1	"

Ստամբուլ ոսկի

Խաչատուր Սրմաբէշեանց	2	"
----------------------	---	---

Մանէթ

Յարութիւն Սրմաբէշեանց	5	"
Յարութիւն Սինասեանց	2	"

Բաց յայս գումարէն 11 մանէթ եւս թըղ-
թագին նուիրեցին զպրոցիս սոյն բարե-
րարներ. եւ իրենք թէպէտ մեկնեցան,
այլ իրենց շնորհքը եւ սէր անմեկնելի թո-
ղուցին. ու խա կրկին կատարելով, մին ի-
համար Ս. գերեզմանին. միւս ի յիշա-
տակ մայր Հայաստանին, յերկոսունս եւս
փափագով դիմեցին, առձկանօք համբու-
րեցին. եւ թէպէտ միմեծարուեցան, այլ
կարօտով սրտի գնացին:

Ո՛վ կարօտալի Հայաստան. որ քո ծոց
եղած որդիքներդ կարօտով կ'պահես ի բեզ-
եւ տարագիր զաւակացդ սիրտեր կարօտով
կ'վառես կ'ձգես բերես բեզ ի տես. եւ դար-
ձեալ անորէն բեզմէ տարագիր կարօտով
կուղարկես:

Ո՛հ մինչեւ ցերե աշպէս. Աստուած մեծ:

Կարնոյ Լաւնորդ գեր. Յ. Սրբազան,
որ պաշտօնով գնացած էր ի վան բնակ եւ
ասուգէլ Աղթամարայ սպանեալ կաթողի-
կոսի սպանման կերպ եւ սպանողներ, տեղ-
ւոյն վսեմ. Կուսակալի հետ եւ Վեր. Լ-
աւնորդին ու բազմաց երեւելեաց գի-
տութեամբ եւ ներկայութեամբ վերջացու-

ցեր իր պաշտօնը: Կըսեն թէ երկու քիւրդ-
են եղեր սպանողք, որոց վրայ հաստառվեր.
եւ տեղեկութիւն գրվեր ի Պօլիս: Խաչա-
տուր ապօրէն կաթողիկոսն ալ գնացեր
յԱղթամար. թէ եւ անվաւեր է իւր վե-
հափառութիւն. մինչեւ ի Պօլսոյ որոշումը
գայ:

Վեր. Յարութիւն սրբազան. վանայ
դպրոցներուն յատուկ այցելութիւնները
լաւ է. եւ նշանաւոր վաղբերը գնացերէ.
ամէն տեղնալ յարգական մեծարանօք պա-
տիւ մատուցած են. Լորին սրբազնու-
թեան:

Վասպուրականէն ի Բաղէշ էկած էր.
ուր երկպառակութեամբ կ'ծփայ եղեր հայ
Ժողովուրդ. զորս ինքն ալ խրատեր եւ
խաղաղութիւն շիներ զիրենք: Թէ տեղւոյն
Առաջնորդ գեր. Երեմիա վարդապետ, եւ
թէ Ժողովուրդ պատուով մեծարեր են զին-
քը. եւ այն տեղէն մեկնելով ի Սուլէ-
կաւ. իրեն հետ նաեւ գեր. Երեմիա վար-
դապետն ալ. որ Բաղիշոյ եւ Սուլէի միան-
գամայն Լաւնորդ լինելով. ու թնամիսէն
աւելի էր որ Սուլէն բացակայ կ'գտնու-
էր. ասոր առիթներ արդէն ուրիշ անգամ
գրած ենք:

Վեր. Յ. Սրբազանին ասպնջական ե-
ղաւ Ս. մեծ. վարդան աղան. ուր երկու օր
մնացեր. եւ Ս. Լաւնորդ վաղբինալ այ-
ցելու գնացեր էր: Ս. Համբարձման տո-
նին ի Ս. Վարդապետի վանքս էկաւ: Սէկ
օր միայն մնաց. այլ իւր զիտողութիւններ
մեծ եղան. եւ այստեղ իւր ցոյց տուած
խոհմոութիւն եւ իւր բարձր Աստիճանին
վայելուչ ունեցած վեհանձնութիւն՝ մեծ
պատուոյ եւ գոհութեան արժանի էին. շի-
նարար եւ խաղաղական յորդորներ անպա-
կաս էին իւր շրթունքներէն առ Լրթ. միա-
բանութիւն:

Բարեհաճեցաւ նորին Սրբազնութիւն
այց առնել տպարանին եւ դպրոցին. ման-
կանց ճառասացութեամբ պատուեցաւ, եւ
ուսմանց կարգեր համառօտ նայեցաւ. ա-
մէն պարագայի վրայ հարց եւ տեղեկա-
ցաւ. եւ իւր ուրախութիւնը յայտնելով
դպրոցի մէջ նշանաւոր խօսքերով զմանկ-
տին խրախուսեց, սէր հայրենեաց եւ պար-
տըս առագիւն յիշելով իրենց. ի վերջոյ

օրտադին օրհնութիւններ կարդաց. եւ առաւելցնելով ի վերայ այսր ամենայնի իւր շնորհքը, 21 աշակերտաց իւրաքանչիւրին մէկ մէկ զոյգ ոտնաման խոստացաւ բաշխել:

Ահա այս կերպով իր շնորհաց բաժիններ թողլով մեզ. եւ բարեացապարտ զմեզ առնելով՝ հետեւեալ օր մեկնեցաւ ի Կարին քաղաք. որում երգս երգեց մանկուն. եւ յուզարկաւոր հանդիսացան մինչ ի Սատնավանք Ս. Վանուցս Բրժ. միաբան վարդապետներէն շատերը: Ընոր հետեւէր նաեւ Արժ. Տ. Պետրոս բազմամօթ եւ սարսափելի քահանայն:

Երեմիա վարդապետ

Նախընթաց յօդուածով արդէն ծանուցինք գեր. Երեմիա վ. ին ի Սուշ գալը: Ամենամեծ զօրաւորութիւն կ'կրէ Նորին գերապատուութիւն իւր այս երկւորեակ վիճակաց եւ ծանրագին զբաղմանց համար. բոլորովին մինակ գոլով. եւ երկու տեղն ալ գրեթէ խռովեալ, եւ հազարաւոր աղետալի դիպուածներ ու անկարգ գործողութիւնք կ'պատահին մանաւանդ թէ ամէն ժամանակ լի են: Չգիտենք բնաւ, եւ չենք կարող գիտնալ թէ ինչպէս կտոկայ կ'վարէ եւ կ'կառավարէ այս պաշտօնը: Մեծ զարմանք է եւ այս որ այսքան ժամանակ Վարչութիւն Առաջնորդ կազմեց զնա այս երկու տեղին. եւ դեռ ցայսօր Բ. դրան տրածագիր կամ հրովարտակ իր ձեռքը չունի. եւ այս առթիւ ի հարկէ շատ իրաց կարող է համարձակ եւ ազդու պաշտպանութիւններ առնել: Առաջնորդութիւնմը՝ որում հազար ձախորդութիւն կայ. եւ ժողովուրդմը՝ որոց բազմաց օրէնք իրենց կամք եւ հաճոյքը կ'ձանչեն. թէ ո՞չ՝ բեզ թըշնամի են: Ըշխարհմը՝ յորում հարստահարութիւնք, զրկանք. եւ անասելի տառապանք է իրենց կեանք. եւ ասոնց ամէնու ձարը՝ առաջնորդէն կ'յուսան. իսկ ինքն Առաջնորդ չգիտեմք որին կ'յուսայ: Ամէն բան մնացեր Բստուծոյ, Բստուած ինքն հասնի օգնական Առաջնորդին. եւ պաշտպան իւր լքեալ հօտին: Բայտմայաչափ:

Մխիթար վարդապետ

Բայտմայաչափ անձին համար արդէն կանխաւ ծանուցած եմք, որ Սշոյ Առաջնորդութեան փոխանորդ լինելով՝ հասարակութեան զատիմը համար ժողովրդեան կողմէն ի Պօլիս զրկվեցաւ. գընալով ի Կարին՝ կառավարութեան ձեռք արգլուածէր հոն ամիսէ մը աւելի. յատկապէս այս մասին գիր ընդունելով Պօլսէն Կարնոյ կառավարութիւն. Մայիս 1ին արձակել ի Պօլիս գնալու:

Այլ եւ այլ խօսից նայելով. այն հասարակութիւն՝ որ գրով եւ կնքով իւր բրեւփոխանութիւն եւ զատը յանձներ այս Արժ. վարդապետին եւ զրկել. նոյն եւ հակառակ հանրագիր մի եւս ետեւէն պատրաստել զրկել. սուտ հանելով զնա: Օտարմանալի բան: Բայց այս հնարքը յայտնիէ որ խաբէութեամբ եղած է. դատախազաց կողմանէ. եւ այս սովորութիւն հին է այս աշխարհի մէջ. մեք կ'ցանկայինք եւ կ'յուսայինք թէ վերջացած լինէին այս կերպեր եւ ժողովրդեան աչքը բացված լինէր. բայց ոչ դեռ... Միայն թէ այս ալ կ'սենք, որ ժողովուրդն իմանալով իր խաբուիլը վերստին հանրագիր շինել օկսածէ ի հաստատութիւն իրենց առաջնոյն բանին. եւ ի մերժումն խաբեբայականին:

Կարին

Քաղաքիս պատուաւոր վաճառականաց դասէն բարեպաշտ եւ առաքինի մեծապատիւ Ս. Վրդգոր Բշոյն Լիպեկեան՝ կայծակի կ'թուածով վարնուեցաւ յանկնկալս եւ միակողմանի դարձաւ. մի եւ նոյն կէտին լեզուն բռնուեցաւ. եւ ինն օր հազիւ հազ տեւեց, ասանց բտմը անգամ արտասանելու եւ ասանց բնաւ շարժման մեռաւ Բարիլ 28. ժամը 11ին միջոցներ ի հասակի իբր 40 ամաց. թողլով իրեն բարեաց ժառանգորդ իրիւ արու զուակ Բըշակ եւ Բյամ: Բնդ լուսանալ առաւօտին Ս. պատարագէն զինի յուզարկաւորութեան շքեղ եւ տխուր հանդէսը տեղի ունեցաւ. թողլով ի ցաւս կսկծալի քաղաքիս բոլոր վաճառականաց եւ հասարակութեան մեծագոյն մասը:

Ս. Օ. առկի Լ. շարաթունձիւն եկաւ Կա-
րին. եւ հետեւապէս սաստիկ ցրտութիւն եւ պող-
քածի : Երկրագործք մեծ. մասաւն ջութեան մէջ
ինկան, վախնալով որ չլլայ թէ վնասուին
իրենց աշխատային ցանքեր :

Երաբիւր. հիւանդութիւն իւր քայլը ընդ-
արձակ յառաջ կ'աանի. եւ արդէն բաւական
անձեր յաւիտենական քնոյ ննջարանը փոխա-
դրած է. նոյն հիւանդութենէն գուրկ չեն
իւր շրջակայ գեղորայքն եւս :

Կարնոյ մերձակայ սահմանները Բասեն,
Սպեր, Թորթում. հիւանդութիւն խիստ ճա-
րակեալ կ'տեսնուի. եւ բաւական անձինք ի-
րենց մահկանացու կենաց կնքելը : Սոյն հի-
ւանդութենէն ազատ չեն նաեւ Կարնոյ քա-
նիմ գիւղորայք. որոց ամենից այցելու լիցի
Լատում :

Տրապիզոն

Բաղաքիս աղբութեան խաղաղ վիճակը եւ
դպրոցի կանոնաւոր ընթացքը խիստ գոհացու-
ցիչ են. հարկ չէ ըսել թէ ասոնք Լաւնորդ
Ս. հօր հանձարեղ կառավարութեան արդիւնք-
ներն են :

Չմեռս Ս արդախոր անյուսալի հոտորած
ըրաւ մանկանց՝ քաղաքիս մէջ. եւ մինչեւ հի-
մայ ալ վերցուած չէ :

Վաւառս բնաւ ձիւն չտեսաւ այս ձմեռ,
եւ խիստ քիչ անգամ կրակի կարօտութիւն ու-
նեցանք : Սակայն Ս. Օ. առկի Լ. շարթուն
բաւական ձիւն եւ սաստիկ ալ ցուրտ եղաւ
ձմեռուան պէս :

Ս. ան

Բաղաքիս դպրոցներ քարեկարգ են. եւ
հյառաւորակմեն Լաւաւի քան զամէն՝ քաղաքա-
միջի չիտուեսեան վարժարանն է. որ թէ Բա-
րեխանամ Զորաբարձուաց շնորհիւ եւ թէ յար-
գի Բարսեղեան պարոն Սարգիս վարժապետի
անդուլ ջանիւք մեծապէս առաւելութիւն ունի
իւր նախկին գրութեան եւ միւս վարժարա-
նաց վրայ :

Բանիմ ուսումնասէր պատանեակներ նոր
ընկերութիւն մի կազմեր են տեղս՝ Սլաւոմիա-
շահ անուանով. որոց գործն է տուններու մէջ
գտնուած կամ ձեռքէ ծախուած գրեանք գը-
նել. եւ թէթել շահով վաճառել. իսկ պի-
տանի եւ հազուադիւր եղած գրեանք կ'պահեն
իրբեւ ի գարբ աղգային թանգարանի : Ըստ
ընկերութեան շահը շատնալով քիչ քիչ պիտի

շատցունէ նա եւ իր ժաճմանը ուրիշ տեղե-
րէ ալ ընթել տալով ձեռագիր կամ օպեալ
հաղուադիւր ու ընտիր մատեաններ. կամ հա-
տարակաց պիտանի գրքոյններ տալ տալ եւ
վաճառել. վերջապէս մի փոքրիկ՝ բայց գեղե-
ցիկ սկզբնաւորութիւն է այս. եւ գեղեցիկ նը-
պատակ ունի ինքեան :

Որոշեալ տեղ մի ունի իրեն այս ընկերու-
թիւն. ուր ամէն կիրակի կ'ոտոլին եւ իրենց
պէտք եղած գործելիք ու խորհելիք կատարե-
լեն վերջը. ուսումնական աւարկաներու վրայ
կաշխատին. միմեանց հաղորդելով իրենց գիտ-
ցածներ :

Սլաւա եղիւր. որ այս ընկերութեան մէկ ան-
դամնալ ձեր եղբայր Յակոբոս Սրուանձ
տեանցն է :

Հաց առատ եւ աժան է. Եւր ցանքերն ալ
խիստ լաւ կերեւան :

Բաղէշ

Բաղաքիս մէջ խաղաղութեան հոտ սկսաւ
բուրել :

Ս. այիս 2ին Լ. մրտուր Ս. վանուց եկեղեց-
ւոյ թաղականներ բուռով ընտրուեցան ըստ
Սահմանադրութեան, որք են.

Յարգի Լ. յա Եւրիլան Խանամիրեան	22
" " Յակոբ Խանամիրեան	17
" " Ստորոս Թորմաճեան	15
" " Յարութիւն Ս. Ս. Էրոնեան	15

Սուշ

Լղդային վիճակ թշուառ եւ գրեթէ ան-
կեալ է. Եւթական վիճակնին առաւել խեղճ
չիմանց զմեցաւ. առեւանկութիւններ յա-
ճախել սկսան դարձեալ :

Ըստ կողմերն ալ Լպրիլի ամառն քանիցս
թէթել ձիւն եկաւ. անձրեւ բարոք կար-
գաւորութեամբ եկաւ. ցանքերը պոսլալի կե-
րեւան : Յաւր եւ մահ թէթեւցեր են.
կրեն թէ տեղ տեղ դարձեալ մարալի
սկեր է երեւնալ :

Խոճաղիր Գ. Սրուանձտեանց,
Ն. Եւսիլ. Լ. Երծուցն :

